

Folkeretlige principper vedrørende venskabelige forbindelser og samarbejde mellem stater i overensstemmelse med FN's pagt.

(Dagsordenens punkt 87).

6. udvalg behandlede ovenstående dagsordenspunkt på 9 møder mellem 4. og 17. december 1968 på baggrund af beretningen fra vedkommende særudvalg om dets fjerde mødesamling.

I. Forhistorie.

Særudvalget, der består af 31 medlemmer, herunder Sverige, er i de forløbne år nået til foreløbig enighed om de fire principper om staters suveræne lighed, fredelig bilæggelse af tvister, staters pligt til samarbejde i henhold til FN-pagten samt staters pligt til i god tro at opfylde de forpligtelser, de har påtaget sig i overensstemmelse med pagten.

På dagsordenen for særudvalgets fjerde mødesamling, der afholdtes i september 1968, stod de resterende tre principper om henholdsvis undladelse af magtanvendelse i internationale forhold, folkenes ligeberettigelse og selvbestemmelse samt forbud mod indblanding i andre staters anliggender. Under mødesamlingen lykkedes det trods den dystre atmosfære som følge af invasionen af Tjekkoslaviet at nå til enighed om formuleringen af adskillige elementer i princippet om ikke-magtanvendelse, hvorimod tiden var for knap til at gøre nævneværdige fremskridt med hensyn til princippet om folkenes ligeberettigelse og selvbestemmelse; princippet om ikke-indblanding kom ikke til behandling under den pågældende mødesamling.

II. Debatten i 6. udvalg.

Under drøftelserne i 6. udvalg blev der fra alle sider givet udtryk for anerkendelse af særudvalgets arbejde samtidig med, at mange talere, navnlig afro-asiatiske og latinamerikanske, dog beklagede, at særudvalget ikke havde kunnet opvise større resultater. Imidlertid var der enighed om, at særudvalgets arbejde burde fortsætte, i hvert fald endnu en mødesamling, idet udsigterne til at nå et positivt slutresultat syntes lovende. Fra flere sider fremhævedes det, at FN's

jubilæumsår, 1970, passende kunne højtideligholdes med vedtagelsen af en deklaration om de syv folkeretlige principper.

Fra vestlig side fremholdt man særlig beretningens positive sider og fremhævede betydningen af enstemmighedsproceduren („consensus“). Bl. a. USA, Storbritannien, Australien, Japan og enkelte latinamerikanske og afro-asiatiske lande berørte mere eller mindre direkte krisen omkring Tjekkoslaviet, der havde betydning i forbindelse med de tre principper, som særudvalget ikke havde færdigbehandlet.

Sovjetunionens repræsentant holdt et længere indlæg, i hvilket han undgik at berøre noget af de syv folkeretlige principper, men til gengæld kritiserede „en lille gruppe lande“ for at drive obstruktionspolitik; han fremsatte en advarsel om, at de fremskridtsvenlige lande var stærke og talrige nok til om nødvendigt at tage sagen i egen hånd og bringe den til afslutning.

Vedrørende drøftelserne om ikke-magtanvendelse kan det fremhæves, at der ytrede tilfredshed med, at det var lykkedes særudvalget at formulere et generelt forbud mod anvendelse af magt, en erklæring om, at staterne skal søge at gøre FN's sikkerhedssystem mere effektivt samt erklæringer om, at aggressionskrige er en forbrydelse mod freden og medfører ansvar ifølge folkeretten, at propaganda for aggressionskrige er utiladelig og at repressalier ikke må indebære anvendelse af magt. Desuden blev der givet udtryk for anerkendelse af enigheden om, at staterne har pligt til ikke at søge territoriale tvister eller grænseproblemer løst ved magtanvendelse, skønt der fortsat var delte meninger om, hvorvidt demarkationslinjer også skulle anses for ukrænkelige. Det beklagedes, at der endnu ikke var enighed om, hvorvidt forbudet mod magtanvendelse alene gælder væbnet magt eller også politisk, økonomisk og andre former for pression. Desuden beklagedes uoverensstemmelserne om, hvorvidt befrielseskrige i koloniområder falder uden for forbudet mod anvendelse af magt, og hvorvidt forbudet mod organiseringen af væbnede guerilla-styrker hører ind under princippet om ikke-magtanvendelse eller princippet om ikke-indblanding, eventuelt under begge principper. Endelig var der uenighed om,